

Ukrayna Tuğla Sektörü Raporu

HAZİRAN

2012

SEKTÖR RAPORU

Bu belge, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından bastırılmıştır.

Belge No : 2012-RP-25/27

Revizyon No : 00

Revizyon Tarihi : -

ISBN :

Yayın Tarihi : 2012

Editör(ler) : Alper Gökem AKSU
Sinop Yatırım Destek Ofisi Uzman

Tasarım : Sinan KACIR
Basın ve Halklı İlişkiler Görevlisi

Basım Yeri :

Matbaa Sertifika No :

Bu belgenin her türlü yayın hakkı Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'na aittir.

Bu raporun basılması ve çoğaltılması Ajansın iznine tabiidir. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı ismine atıf yapılmak suretiyle alıntı yapılabilir.

T.C. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı

Cebrail Mah. Saray Sk. No: 1 37200 / KASTAMONU

Tel.: 0 (366) 212 58 52 Faks : 0 (366) 212 58 55

E-posta: bilgi@kuzka.gov.tr

www.kuzka.gov.tr

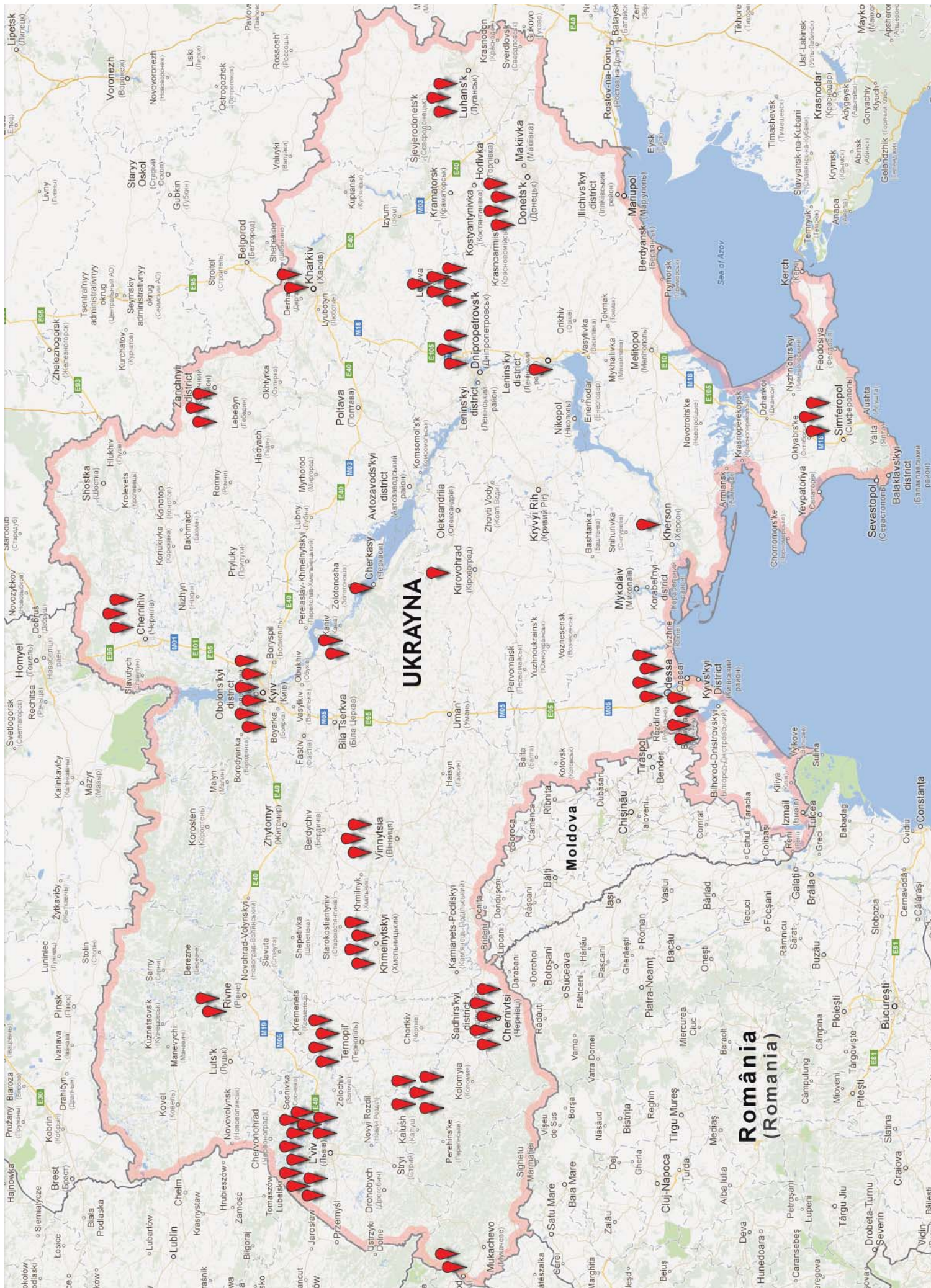
T.C.
KUZEY ANADOLU KALKINMA AJANSI
Genel Sekreterlik

Ukrayna Tuğla Sektörü Raporu

HAZIRLAYAN
Alper Görkem AKSU,
Sinop Yatırım Destek Ofisi Uzmanı

Rapor yazar adı içermektedir ve atıflar yazara yapılmalıdır. Makaledeki bulgular, yorumlar ve sonuçlar tamamen yazara ait olup; Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı'nın görüşlerini yansıtmamaktadır.

Değerli katkılarından dolayı Doç. Dr. Hüseyin ŞEN'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Grafikler Listesi	ii
Giriş	1
1. Ukrayna İle İlgili Genel Bilgiler	2
1.1. Coğrafya	3
1.2. Nüfus	3
1.4. Ekonomik Durum	4
1.3. İklim	4
2. Ukrayna Tuğla Sektörü	7
2.1. Ukrayna’da Tuğla Üretimi	7
2.2. Ukrayna’nın Tuğla İthalatı Ve İhracatı	10
2.3. Türkiye İle Ukrayna Arasındaki Tuğla Ticareti	13
3. Pazara İlişkin Genel Bilgiler	14
3.1. Genel Bilgiler, Yabancı Sermaye Kanunu Ve Ukrayna İle Ticarete Dikkat Edilmesi	14
Gereken Hususlar	14
3.2. Gümrük, Gelir, Kurumlar Vergileri Ve Harçlar	15
3.3. Ürün Standardizasyonu Şartları	16
4. Genel Değerlendirme	17
5. İlgili Kişi ve Kuruluşların İletişim Bilgileri	18
6. Kaynakça	20

TABLÖLAR VE GRAFİKLER LİSTESİ

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo-1: Ukrayna ile İlgili Temel Bilgiler (2011)	3
Tablo-2: Ukrayna'nın Ekonomik Göstergeleri, 2008 – 2011.....	5
Tablo-3: Ukrayna'nın İthalatını Oluşturan Başlıca Ürünler, 2010	6
Tablo 4. Ukrayna'da Bölgeler Bazında Tuğla Üretim Miktarları, 2004 – 2011	8
Tablo-5: Pazar Payına Göre Sektörün Önde Gelen Üretici Firmaları, 2004	10
Tablo-6: Ukrayna'nın Tuğla İthalatı ve İhracatı, 2000 – 2010.....	11
Tablo-7: Ukrayna'da Tuğla ve Türevlerini İthal Eden Başlıca Firmalar	12
Tablo-8: Türkiye ile Ukrayna Arasındaki İnşaat Malzemeleri Ticareti (2008 – 2010)*	13
Tablo-9: İlgili Kişi ve Kuruluşların İletişim Bilgileri.....	18

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik-1: Ukrayna'da Yıllık En Düşük ve En Yüksek Sıcaklıklar (1999 – 2011)	4
Grafik-2: Ukrayna'nın Aylık Tuğla Üretimi, 2011 (Milyon Adet)	9

GİRİŞ

İktisadi kalkınmanın olmazsa olmazlarından biri olan ihracat, geçmiş dönemin otarşik yaklaşımları bir kenara bırakılırsa Merkantilist dönemden günümüzün Liberalleşen piyasalarına kadar istisnasız her dönem ve her ülke için ekonomik açıdan en önemli amaçların başında gelmiştir. Bu nedenle konu hayati öneme haizdir ve üzerine yapılacak her çalışma, hazırlanacak her rapor, gidilecek her fuar yeni pazarlara giriş konusunda ufuk açıcı olacaktır.

Türkiye özellikle kamu maliyesi ve finans sektörü açısından oldukça iyi göstergelere sahipken aynı olumlu durumun dış ticaret dengesinde yansıma bulamaması göz önüne alındığında ihracat konusunun günümüzdeki önemi daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle üretilen her ürünün mümkün olan her pazarda tanıtımı ve satışı çok önemlidir. Ancak günümüzün rekabetçi piyasalarında bu tip faaliyetlerin uygun teorik ve pratik çalışmalarla desteklenmesi ihracat çabalarının ayaklarının yere basması için şarttır. Dünyadaki eğilim de bu yöndedir. Artık her ülke dış ticaret alanında çok yakından takip edilmekte, ithalata ve ihracata konu olan ürünler tek tek ele alınıp raporlanmaktadır. Bu mücadelenin dışında kalmak mümkün olmadığına göre yapılması gereken, amaca ulaşmak için doğru bilgiyi üretmek, hedef pazarları etkin bir şekilde analiz etmek, karar alıcılara ve üreticilere ihtiyaçları olan veriyi en uygun biçimiyle sunmaktır.

TR82 Bölgesi'nde faaliyet göstermekte olan tuğla üreticilerinin potansiyel ihracat pazarlarını araştırmak amacıyla hazırlanan bu çalışmada, özellikle Sovyetler Birliği'nin yıkılması sonrasında her eski birlik üyesi ülke gibi bayındırlık alanında da yeniden bir yapılanma sürecine giren Ukrayna'nın bu alandaki üretimi, tüketimi, talebi, talebini oluşturan ürün tipleri ve özellikleri ele alınmaktadır. Ayrıca bu çalışmada Türkiye ile Ukrayna arasındaki bahse konu ürüne ait ticaret hacmi dönemsel ve miktarsal açılarından incelenmekte ve çalışmada Ukrayna'nın gümrük mevzuatı, ürün standardizasyon uygulamaları ve yabancı sermaye kanunu konularına da ayrı başlıklar altında değinilmektedir. Son bölümde ise konuya ilişkin bir değerlendirme yer almaktadır.

1. UKRAYNA İLE İLGİLİ GENEL BİLGİLER

Ukrayna, dinamik nüfusu, geniş coğrafyası, endüstriyel kapasitesi ve ticari potansiyeli ile Karadeniz Havzası'nın en önemli ülkelerindendir. Soğuk Savaş'ın bitimiyle birlikte tüm eski Doğu Bloku ülkeleri gibi her alanda yeniden bir yapılanma sürecine giren ülke dönem dönem siyasi istikrarsızlıklar yaşasa da, dönüşüm rotasından sapmayarak, iktisadi ve beşeri potansiyelini pazar ekonomisine entegre olma yolunda sonuna kadar kullanmaktadır. Ülkenin 2008-2009 yılında yaşanan küresel ekonomik krizden ciddi biçimde etkilenmesine rağmen son dönem makroekonomik göstergelerine bakıldığında toparlanma yolunda adımlar atıldığı gözlemlenmektedir.

Türkiye açısından hem ciddi bir pazar hem de daha büyük pazarlara ulaşmak için bir kapı olan Ukrayna ile ilişkiler ülkenin bağımsızlığını kazandığı günden bu yana sorunsuz bir gelişme seyri izlemiştir. Pek çok alanda imzalanan anlaşmalar, bu raporun yazıldığı an itibariyle iki ülke arasındaki vizelerin de kaldırılmasıyla daha da işlevsel hale gelmiş, iki ülke arasındaki kişi, ürün ve sermaye trafiğinin daha kolay işlemlerini sağlamıştır. Gelecekte de bu etkinliğin artarak sürmesi beklenmektedir.

Şekil-1: Ukrayna Coğrafi Haritası

Kaynak: The World Factbook, www.cia.gov/worldfactbook/ukraine

Tablo-1: Ukrayna ile İlgili Temel Bilgiler (2011)

Konu	Açıklama
Ülkenin Adı	Ukrayna
Başkenti	Kiev
Resmî Dili	Ukraynaca (Rusça ülkenin genelinde, Tatarca ise Kırım Bölgesinde yaygın biçimde konuşulmaktadır.)
Nüfusu	44.854.065
Yüzölçümü	603.700 km ²
Para Birimi	Grivna
Dini	%85 Ortodoks Hristiyan, %10 Grek-Katolik, %3 Protestan , %0,7'si Müslüman. (Tatarlar Müslüman nüfusu oluşturmaktadır.)
Büyük Kentleri	Kiev (4,5 milyon), Harkov (2,8 milyon), Dnipropetrovsk (3,4 milyon), Donetsk (4,5 milyon), Odesa 2,4 milyon), Zaporozje (1,8 milyon) ve Lviv (2,5 milyon)

Kaynak: İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, Ukrayna Ülke Raporu, Nisan, 2011- The World Factbook, www.cia.gov/worldfactbook/ukraine

1.1. Coğrafya

Ukrayna, kuzeyde Beyaz Rusya, doğu ve kuzeydoğuda Rusya Federasyonu, kuzeybatıda Polonya, batıda Slovak Cumhuriyeti ve güneybatıda Macaristan, Romanya ve Moldova ile sınır komşusudur. Ukrayna'nın güneyi Karadeniz ve Azak Denizi ile çevrilidir. En önemli limanları Odesa, Herson, Mikolayev ve Sivastopol limanlarıdır.

Denize olan kıyılarının uzunluğu; 1.533 km'si Kara Deniz'e, 225 km'si Azak Denizi'ne olmak üzere toplam 1.758 km'dir. En yüksek yeri, Karpat Dağlarında 2.061 metre ile Hoverla tepesi, güneyde Kırım Dağlarında ise 1.545 metre ile Roman-Koş tepesidir. Ukrayna'nın %70'i alçak, %25'i yüksek ve %5'i dağlık arazidir. Ukrayna topraklarının %55'i ekilebilir arazidir.

Ülkede uzunluğu 100 km'den fazla olan yüzden fazla akarsu vardır. Bunların en büyükleri, Dinyeper, Dinyester, Güney Bug, Siverski Donetsk ve Tisa akarsularıdır. Bu nehirlerin hemen hepsi Karadeniz'e ve Azak Denizi'ne dökülür. Dinyeper gibi gemilerin yüzebileceği büyük nehirler ulaşım açısından çok önemlidir. Dinyeper nehrinin uzunluğu, 981 km'si Ukrayna içinde olmak üzere toplam 2.300 km. dir.

Ukrayna'da 3.000 den fazla irili ufaklı doğal göl mevcuttur. Bunlar genellikle Polissia, Kırım ve Karadeniz kıyılarına yakın bölgelerde bulunmaktadır. Ayrıca 22.000 civarında da suni gölet bulunmaktadır.

1.2. Nüfus

Ukrayna'nın nüfusu Haziran 2011 itibariyle 44.854.065'dir. Nüfusun etnik yapısına bakıldığında %77,8 Ukraynalı, %17,3 Rus, %0,6 Belaruslu, %0,5 Kırım Tatarı oranlarında bir dağılım görülmektedir. Nüfusun %46,1'ini erkekler, %53,9'unu ise kadınlar teşkil etmektedir. Toplumun %68'i kentlerde yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğu kilometre kare başına 76 kişidir.

Ukrayna'da okuma yazma oranı %99,7 olup, nüfusun %11'i üniversite ve yükseköğrenim mezunudur. 2010

yılı verilerine göre Ukrayna'da 854 üniversite ve yükseköğrenim kurumu bulunmaktadır.

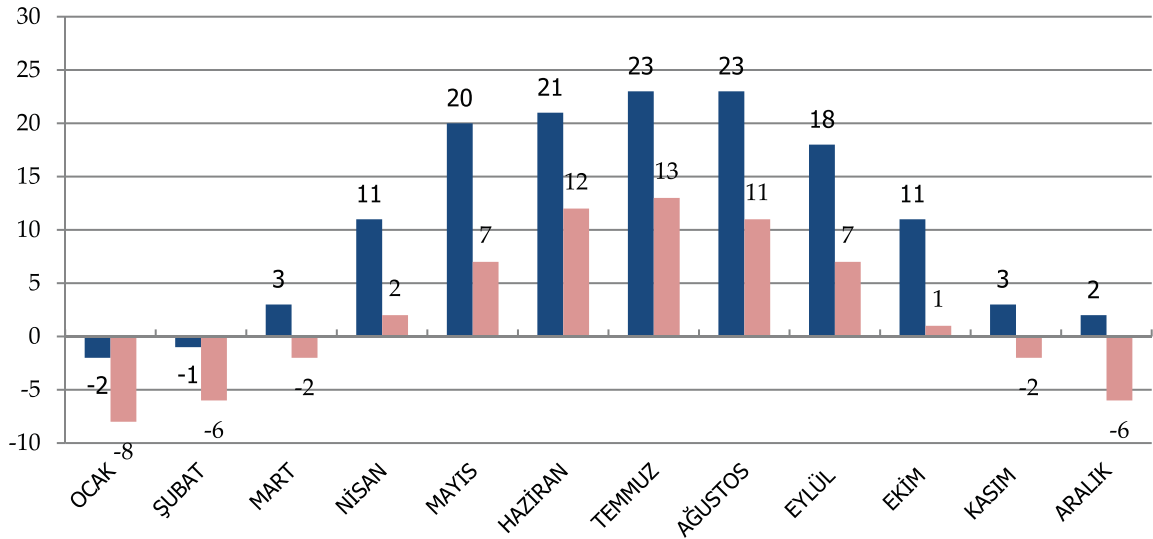
Ülkedeki en büyük şehir olan başkent Kiev'in nüfusu 2,7 milyondur. Yine ülkenin en kalabalık şehirlerinden olan Harkov'un nüfusu yaklaşık 1,5 milyon, Dnipropetrovsk'un 1,1 milyon, Donetsk'in 1 milyon, Odesa'nın 1 milyon, Zaporozje'nin 795 bin civarındadır.

1.3. İklim

Ukrayna'da ılıman kara iklimi hakimdir. Karadeniz kıyısında bulunan Kırım Bölgesinde ise alt tropik iklim görülmektedir. Güney ve batı bölgeleri, kuzey ve doğu bölgelerine göre daha ılımandır. Ocak aylarında Ukrayna'nın kuzeyinde ortalama sıcaklık -7°C, orta bölgelerinde -5°C olup; Kırım'da ise 0 ila +4°C arasında değişmektedir. Don olayı görülmeyen günlerin sayısı kuzeyde sadece 160, güneyde ise 250 gün kadardır.

Ukrayna'da yazlar ılık geçmektedir. Ortalama sıcaklık 18 ila 20°C arasında seyrederken; Kırım'da bu değerler 22°C'ye kadar yükselmektedir. Ukrayna'da yağışlar bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir. Yağış en fazla dağlık alanlara düşer. En fazla yağışın düştüğü zaman aralığı ise Mart ve Ocak aylarıdır.

Grafik-1: Ukrayna'da Yıllık En Düşük ve En Yüksek Sıcaklıklar (1999 – 2011)

Kaynak: worldweather.wmo.int

Yaygın inanışın aksine Ukrayna'da yıllık ortalama sıcaklıklar çok uç noktalarda seyretnmemektedir. Yaz dönemlerinde genellikle 23-24 derece dolaylarında olan hava sıcaklığı, kışları ise -6 ile -8 derece aralığında seyretnmektedir.

1.4. Ekonomik Durum

Ukrayna 1991 yılında bağımsızlığını kazandıktan sonra hızlı bir şekilde serbest piyasa ekonomisine geçiş dönemine girmiştir. Ancak bu hızlı dönüşüm, özellikle 1991 – 1999 yılları arasında ağır bir ekonomik bunalım dönemini de beraberinde getirmiştir. 2000 yılından sonra politik olarak yakaladığı istikrarın da etkisiyle toparlanmaya başlayan Ukrayna ekonomisi ciddi bir büyüme sürecine girmiştir. Ancak 2009 küresel ekonomik krizi Ukrayna'ya ciddi bir iktisadi darbe indirmiştir. Yaklaşık % 15 küçülen Ukrayna ekonomisi tüm olumsuzluklara rağmen toparlanmaya başlamıştır.

Tablo-2: Ukrayna'nın Ekonomik Göstergeleri, 2008 – 2011

	2008	2009	2010	2011
GSYİH (Milyar \$)	180	117	144	165
Kişi Başına GSYİH (\$)	3.913	2.563	3.176	3.642
Reel GSYİH Büyüme Hızı (%)	2,4	-15,1	4,5	3,9
TÜFE (%)	22,3	12,3	11,5	9,3
İhracat (Milyar \$)	67	39,7	51	51,2
İthalat (Milyar \$)	85,4	45,4	58,8	61,4
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-12,7	-1,7	-2,9	-5,1

Kaynak: The Economist Intelligence Unit, Ukraine Country Report, 2012

2008 ile 2009 yıllarında yaşanan krizin etkileri GSYİH'de somut hale gelmiştir. Krizin başında 180 milyar Dolar seviyelerinde olan GSYİH, 2009 yılı sonunda 117 milyar Dolara kadar gerilemiştir. Bu durumda özellikle ülkenin ihracatını oluşturan ürünlere yönelik talebin düşüşü etkili olmuştur. 2011 yılı GSYİH rakamlarına bakıldığında ise toparlanma sürecini gözlemlemek mümkündür. Yine kişi başına düşen gelir de benzer bir değişim göstermiştir. 2009 yılında krizle birlikte gözle görülür bir düşüş gösteren kişi başına gelir, 2011 yılıyla birlikte artmaya başlamıştır. Krizin en belirgin etkisi ise ithalatta ortaya çıkmıştır. 2008 yılında 85 milyar ABD doları seviyelerinde olan ithalat 58 milyar ABD dolarına kadar gerilemiştir. Bu dönemde krizden etkilenen her ülke gibi ithalatı azalan Ukrayna'nın 2011 yılıyla birlikte ithalatında yeniden artış başlamıştır. Ukrayna'nın ihracat rakamları ise benzer bir dalgalanma göstermemektedir. 2009 yılı baz alındığında 2010 ve 2011 yıllarında bir toparlanma eğilimi gözlemlense de, bu toparlanma diğer göstergelerdeki kadar hızlı ve keskin değildir. Bu da Ukrayna için ihracat pazarı olan ülkelerin henüz krizin etkisini tam olarak atlattığını bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Krizin rakamlara tek olumlu yansıması belki de cari işlemler dengesinde ortaya çıkmıştır. Dış ticaret dengesi ağırlıklı olarak ortaya çıkan cari işlemler dengesindeki açığın azalma eğilimi, özellikle kriz döneminde azalan ithalata bağlı olarak değerlendirilebilir.

Tablo-3: Ukrayna'nın İthalatını Oluşturan Başlıca Ürünler, 2010

GTİP	Ürün Adı	İthalat (1000 \$)	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre (%)	Toplam İçindeki Payı (%)
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümenli maddeler; mineral mumlar	19.602.725,2	33,9	32,3
84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler	4.563.802,1	15,7	7,5
85	Elektrikli makina ve cihazlar	3.603.172,8	56,0	5,9
87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları; bunların aksam, parça ve aksesuarı	3.320.612,3	69,1	5,5
39	Plastikler ve mamulleri	2.867.271,5	33,9	4,7
30	Eczacılık ürünleri	2.445.836,0	14,8	4,0
72	Siyah metaller	1.921.369,6	71,9	3,2
48	Kağıt ve karton; kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	1.438.617,2	19,6	2,4
26	Metal cevherleri, cüruf ve kül	1.104.687,9	44,8	1,8
38	Muhtelif kimyasal maddeler	898.003,6	49,9	1,5
73	Demir veya çelikten eşya	884.522,8	42,7	1,5
90	Optik alet ve cihazlar, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol ayar alet ve cihazları	857.914,4	31,7	1,4
40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	794.168,7	52,1	1,3
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	772.182,8	12,6	1,3
08	Yenilen meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler; turuncgillerin ve kavunların ve karpuzların kabukları	733.340,9	16,1	1,2
	Diğerleri	14.931.741,5		24,5
	TOPLAM	60.739.969,3	33,7	100,0

Kaynak: T.C Kiev Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Ukrayna Raporu, Nisan 2011

Ukrayna'nın küresel krizden bu denli etkilenmesinin altında yatan neden ise ekonomisinin özellikle ihracat ayağında çelik ve demir gibi tek tip ürünlere, finansman anlamında ise yabancı sermayeye olan bağımlılığıdır. Bu bağımlılık, ülkenin makroekonomik göstergelerinde de kendini göstermektedir. Dünya demir – çelik talebindeki artışla birlikte Ukrayna ekonomisi toparlanmaya başlamıştır. Çünkü imalat sektöründeki en önemli kalemi oluşturan grup demir- çelik üretimidir. Ülke ekonomisinin diğer kırılgan yönleri ise devlet gelirlerindeki istikrarsızlıklar, özel sektörün yüksek oranlarla aldığı borçlar, bankacılık sektöründeki yüksek riskler ve siyasi dalgalanmaların yarattığı ekonomik istikrarsızlıklar olarak sıralanabilir.

Ukrayna yaşadığı ekonomik sıkıntılara rağmen, özellikle yeraltı kaynakları bakımından oldukça zengin bir ülkedir. Ülke, demir, kömür, manganez kaynakları bakımından ciddi rezervlere ve üretime sahiptir.

2. UKRAYNA TUĞLA SEKTÖRÜ

2.1. Ukrayna’da Tuğla Üretimi

Ukrayna, tuğla üretiminin temel girdisi olan kilin bol miktarda bulunduğu bir ülkedir. Bu nedenle tuğla ve türevleri Ukrayna’nın ürettiği geleneksel ürünler arasında yer almaktadır. Bu özelliğinden dolayı Sovyetler Birliği döneminde de oldukça büyük bir üretim üssü olmuştur. Ancak Sovyetler Birliği’nin yıkılmasını takip eden dönemde yavaşlayan yapılaşma dolayısıyla tuğla üretim tesisleri uzun süre kapasitelerinin çok altında çalışmak durumunda kalmıştır. Özellikle 2000- 2004 yılları arasında üretim miktarındaki artış yıllık %20 seviyesinde seyretmiştir. Bu talebi karşılamak için eski dönemden kalma fabrikalarda modernizasyonlar yapılmıştır. 2005-2008 yılları arasında ise artış yıllık ortalama yüzde %9 civarında meydana gelmiştir. Bu artışlarda talebi oluşturan ana unsur, önceki dönemlerde pek rastlanmayan bir şekilde, binaların dışında oldukça estetik bir görünüm yaratan dış cephe tuğlalarına (facade-finishing brick) olan yönelim olmuştur.

Ukrayna tuğla pazarında özellikle 2009 küresel krizi öncesi en önemli risk tuğla üretiminin talebe cevap verememesi olarak belirlenmiştir. Bunun en önemli nedeni Ekoloji Bakanlığı’nın çevresel kaygılarla toprak kullanma lisanslarının dağıtımına getirdiği kısıtlama ve ev kredilerindeki genişlemeye bağlı konut inşaatı artışı olarak ifade edilmiştir. Bundan dolayı özellikle Kiev’de iş yapan büyük inşaat firmaları ülkenin diğer bölgelerinden genellikle demiryolu vasıtasıyla tuğla tedarik etmiş ve bu talep artışı da o dönemde fiyatları yukarı çekmiştir. Hatta bazı firmalar kendi tuğla üretim tesislerini kurmuştur. Ancak 2009 krizi Ukrayna ekonomisini çok ciddi biçimde sarsmış, hemen hemen tüm sektörlerde yaşanan daralmadan inşaat dolayısıyla yapı malzemeleri üretimi sektörü de nasibini almıştır. 2008 yılı baz alındığında 2009 ve 2010 yılları arasında üretim neredeyse yarı yarıya düşmüş ve inşaat sektöründeki bu ani talep düşüşü sektörü ciddi bir biçimde etkilemiştir. Aşağıda verilmekte olan Ukrayna’daki tuğla üretimine ilişkin rakamlar incelendiğinde bu düşüş açıkça gözlemlenmektedir.

Tablo-4: Ukrayna’da Bölgeler Bazında Tuğla Üretim Miktarları, 2004 – 2011

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Fabrika Sayısı*(Adet)
Ukrayna	1828,4	1889,9	2054,3	2312,2	2183,2	1109,3	1017,0	1022,8	85
Kırım Özerk Cum.	-	-	-	20,8	17,0	8,9	11,5	-	3
Vinnitska	-	-	-	188,0	178,7	74,1	64,4	-	3
Valinska	-	-	-	85,4	88,9	41,3	28,1	-	4
Dnipropetrovska	-	-	-	94,1	85,9	29,7	31,2	-	3
Donetska	-	-	-	133,8	110,2	30,6	35,0	-	4
Jitomirska	-	-	-	32,8	23,3	13,2	10,0	-	0
Zakarpatska	-	-	-	48,9	45,6	18,6	14,1	-	2
Zaporizka	-	-	-	17,2	17,4	11,0	13,1	-	1
İvano-Frankivska	-	-	-	247,6	242,7	154,3	124,8	-	5
Kievskaa	-	-	-	118,7	108,1	31,5	61,2	-	6
Kirovogradskaa	-	-	-	32,5	31,8	21,4	19,6	-	1
Luganska	-	-	-	83,4	74,7	47,8	42,7	-	3
Lvivska	-	-	-	209,2	205,5	108,8	106,2	-	12
Mikolivska	-	-	-	2,0	26,2	15,4	11,6	-	0
Odeska	-	-	-	42,6	26,2	15,1	12,8	-	4
Paltovska	-	-	-	30,7	27,7	7,6	8,6	-	6
Rivnenska	-	-	-	34,7	31,7	8,9	4,8	-	2
Sumska	-	-	-	113,3	108,6	69,9	68,6	-	3
Ternopliska	-	-	-	11,9	8,9	5,2	5,0	-	4
Harkivska	-	-	-	313,1	318,5	150,2	137,9	-	2
Hersonska	-	-	-	53,6	50,1	61,6	125,0	-	1
Hmelnitska	-	-	-	21,2	21,7	8,5	12,6	-	4
Çerkaska	-	-	-	59,5	57,6	19,8	9,5	-	1
Çernivetzka	-	-	-	3,2	4,3	1,4	0,7	-	5
Çernigivisk	-	-	-	45,0	37,6	6,9	5,7	-	3
Yer									
Kiev (Şehir)	-	-	-	211,9	163,3	50,2	55,1	-	2
Toplam	1828,4	1889,9	2054,3	2312,2	2183,2	1109,3	1017,0	1022,8	85

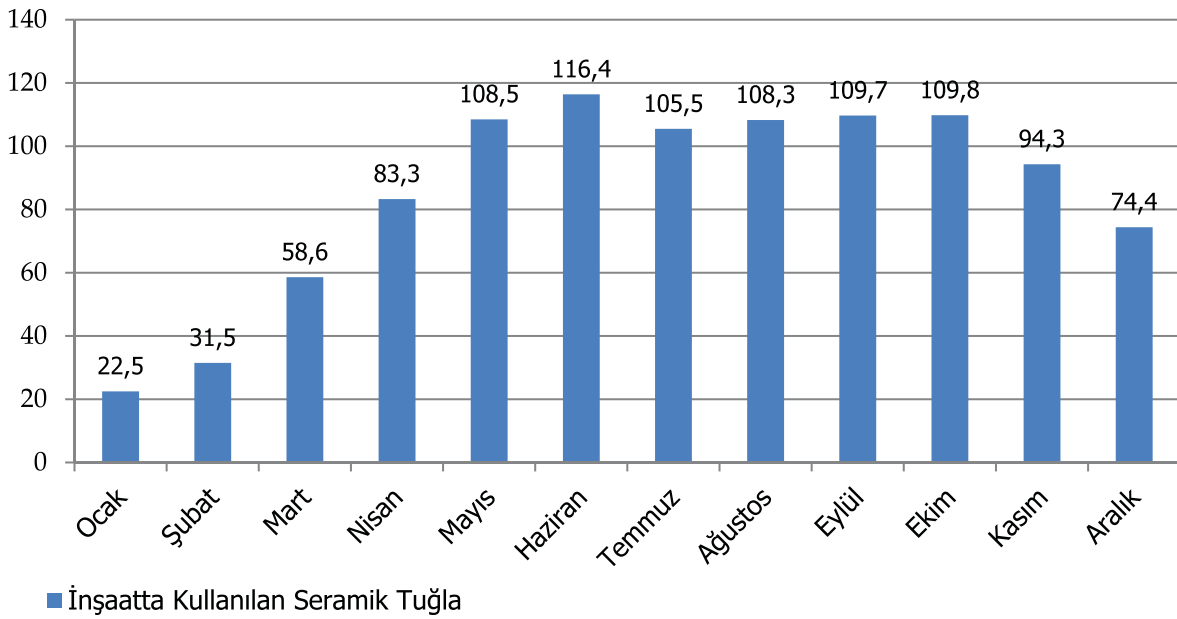
Kaynak: Ukrayna Devlet İstatistik Komitesi, 2007-2010 Endüstriyel Üretim Raporu BM Veri Servisi(www.data.un.org)

*Belirtilen değerler milyon adettir ve tüm tuğla tiplerini kapsamaktadır.

*Yıllık üretim kapasitesi 5 milyonun üzerinde olan

Ukrayna 'da üretim yapan firmaların sayısına bakıldığında 300' ü aşkın firmanın tuğla üretimi yaptığı görülmektedir.(Bkz Tablo 4) Bunlardan en çok üretim yapan 20 firmanın toplam üretim miktarları, toplam üretimin yarısına ulaşamamaktadır. Firmalar yer bazında incelendiğinde üretilen tuğlaların çok çeşitli tiplerde olduğu görülmektedir. Homojenlikten uzak, düşük kaliteliden yüksek kaliteliye uzanan bir yelpazede üretim yapılmaktadır. Ancak talebin kaliteli ürünlere dönmesi nedeniyle sektörde özellikle yüksek kaliteli tuğla üretimine yönelim gözlemlenmektedir. Başkent Kiev, Harkov, Donetsk, Dnipropetrovs ve Rivne bölgelerinin toplam miktarına eşit olan yapılaşması ile tuğla pazarının önde gelen aktörü konumundadır. Beton blok kullanımından ziyade tuğlaya olan yönelimin de bu durumda özellikle payı vardır.

Grafik-2: Ukrayna'nın Aylık Tuğla Üretimi, 2011 (Milyon Adet)

Kaynak: T.C Kiev Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, 2011

Ukrayna'da tuğla üretimi yapan firmaların maliyet kalemleri analiz edildiğinde, üretim maliyetinin yaklaşık% 40'ını gaz ve elektrik harcamaları, %15'ini hammadde harcamaları, % 10 - %15 'ini ise işçilere ödenen ücretler oluşturmaktadır.

Sektördeki üretimin dağılımına bakıldığında, 20 büyük firmanın pazarın yaklaşık yüzde 40'ına hakim olduğu görülmektedir. Üretim yapan 300 civarında firma olduğu hesaba katıldığında, yaklaşık 280 firmanın pazarın yüzde 60'ını oluşturduğu ortaya çıkmaktadır. Özetle geniş çapta üretim yapan firmalardan ziyade küçük üretim hacimlerine sahip firmalar pazarın büyük kısmını ellerinde bulundurmaktadır. Bu da üretim sürecinde kullanılan teknolojinin eski olmasının hem nedeni hem de bir sonucudur.

Tablo-5: Pazar Payına Göre Sektörün Önde Gelen Üretici Firmaları, 2004

Firma Adı	Pazar Payı %
Tsegla Trypillya	4,6
Zhytomyr Silikat Fabrikası	3,4
Kolomyjsk İnşaat Malzemeleri	3,1
Darnytsia İnşaat Malzemeleri İşleri	2,8
SBK	2,3
Chernivist Tuğla Fabrikası	2,2
Lazyzhin Silikat Tuğla Fabrikası	2,2
Kherson Duvar Yapı Malzemeleri	2,1
Svitlovodsk Silikat Eşya Fabrikası	1,5
Rozdilya Tuğla Fabrikası	1,5
Novo Aleksandrivsk Tuğla Fabrikası	1,4
Harkov Beton Fabrikası	1,4
Mamatov Özel Şirketi	1,4
Çerkasibud Materyal	1,3
Lutsk Tuğla Fabrikası	1,3
Lybomyrsk Silikat Fabrikası	1,3
Rozvadiv Materyal	1,2
Vinniytsia Keramik	1,2
İrpin Progress	1,2

Kaynak: Ukrayna Devlet İstatistik Komitesi

2.2. Ukrayna'nın Tuğla İthalatı ve İhracatı

Ukrayna inşaat malzemeleri alanında kendi kendine yeten bir ülke olarak değerlendirilmektedir. Üretimde eski devlet işletmeleri hızla özelleştirilmiştir ve pek çok üründe küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üretimin büyük kısmını gerçekleştirmektedir. Bazı inşaat firmaları ise dikey bir örgütlenme modeliyle kendi hammaddelerini üretecek tesislere sahip olmuşlardır. Her ne kadar kendi kendine yeten bir ülke olarak değerlendirilse de, Ukrayna aynı zamanda inşaat malzemeleri ithalatı yapan bir ülkedir. Bunun en temel sebebi bazı ürünlerde çeşidin az, kalitenin yetersiz olmasıdır. Özellikle çatı ve yalıtım malzemeleri, seramik karolar, beton katkıları ve inşaat camı gibi ürünlerde yerli üretimin dizayn, dayanıklılık ve kalite bakımından yetersiz olduğu görülmektedir.

Ukrayna'nın tuğla ithalatı ve ihracatı rakamlarına bakıldığında da kendi kendine yeten bir pazara sahip olduğunu görülmektedir. İthalatın büyük kısmı ise ulaşım kolaylığı nedeniyle iç pazardan tedarik edilmek yerine ulaşım kolaylığı nedeniyle komşu ülkelerden tedarik edilen ürünlerden oluşmaktadır.

Tablo-6: Ukrayna'nın Tuğla İthalatı ve İhracatı, 2000 – 2010

Yıl	İthalat (\$)	İhracat (\$)	İthalat (\$)	İhracat (Adet)
2000	113.389	58.786	-	-
2001	91.876	41.138	-	-
2002	110.114	215.206	-	-
2003	357.460	570.720	1.580.000	3.647.000
2004	495.420	1.091,030	1.718.000	5.185.000
2005	731.437	2.413,048	3.255.000	10.749.000
2006	2.916.461	4.066,886	7.968.000	15.617.000
2007	7.769.960	8.397,574	13.686.000	22.573.000
2008	10.338.570	8.028,180	14.144.000	18.852.000

Kaynak: www.data.un.org

Tablo-7: Ukrayna’da Tuğla ve Türevlerini İthal Eden Başlıca Firmalar

Firma Adı	Adres	Telefon	E-Posta
Art-Progress	120/4, Kazatskaya Ul., Kiev	(044) 2053945 (044) 4968696	-
Artyomovsk Non-Ferrous Metals Processing Plant	42, Kirova Ul., Artemovsk, Donetsk	(062) 3351995 (062) 3374287 (062) 3401943 (062) 3401929	office@azocm.ua
Azovelectrostal	1.Mashinostroiteley Pl., Mariupol, Donetsk	(0629) 398596 (0629) 560827	azovelectrostal@rambler.ru
Dneprotyazhmash	3, Sukhoy Ostrov Ul., Dnepropetrovsk	(056) 3705755 (056) 3714908 (056) 3714969	main@dtm.dp.ua
Glassware Plant Of Kostopol	7, Gvardeyskaya Ul., Kostopol, Rivne	(03657) 21090 (03657) 21431 (03657) 24341	office_kzs@ukr.net
High-Voltage Insulator Plant Of Slavyansk	79, Kramatorskaya Ul., Slavyansk, Donetsk	(06262) 36075 (06262) 668025 (06262) 28168 (06262) 79287 (06262) 79426	szvi@slav.dn.ua
Ilyich Iron And Steel Works Of Mariupol	1, Levchenko Ul., Mariupol, Donetsk Region	(062) 3879145 (062) 3879151 (062) 9530004 (062) 9434309 (062) 9530030	kso@ilyich.donetsk.ua
Institute Of Ceramical Machine-Building	Sverdlova Ul., Slavyansk, Donetsk	(06262) 35488 (06262) 35516 (06262) 34387 (06262) 33538	www.kerammash.ua
Interconditioner	17, Enakievskaya Ul., Kharkov	(057)7780646 (057) 7780644 (057) 7780645 (057) 7780639	intercon@svitonline.com
Kremenchug Steel Foundry Plant	141, Ivana Prihodko Ul., Kremenchug, Poltava	(0536) 661102 (0536) 760916 (0536) 760919 (0536) 668002 (0536) 660018	market@steel.pl.ua
Proletarij Lisichansk Glass-Works	1, Michurina Ul., Lisichansk, Lugansk	(06451) 24272 (06451) 24220 (06451) 20607 (06451) 21370 (06451) 21138	sbyt@glass.lg.ua
Sumy Scientific Production Company	2 Komarova Ul., Sumy	(0542) 221384 (0542) 243591	priem@frunze.com.ua
Yenakievo Metallurgical Works	9, Metalurgov Pr-t, Yenakievo, Donetsk	(06252) 92610 (06252) 92525 (06252) 54166 (06252) 53784 (06252) 53380	priemnaya@emz.en.dn.ua

2.3. Türkiye ile Ukrayna Arasındaki Tuğla Ticareti

Türkiye ile Ukrayna arasındaki tuğla ve türevi ürünlerin ticaretine bakıldığında, iki ülke arasında bu alanda oldukça düşük bir ticaret hacmi olduğu gözlemlenmektedir. Bunun başlıca nedenleri arasında Ukrayna'nın bu alanda kendi ihtiyacını karşılayacak üretim hacmine sahip olması, özellikle 2009 kriziyle birlikte azalan talep, iki ülke arasındaki mesafe öne çıkmaktadır. Ayrıca Ukrayna'nın bu ürün tiplerinde daha çok ileri teknoloji ile üretilen kaliteli ürünleri talep etmesi ve geleneksel ürünleri kendi imkanlarıyla üretebilecek hammaddeye ve kapasiteye sahip olması da bu düşük ticari hacmin oluşmasını sağlayan bir diğer neden olarak sayılabilmektedir.

Tablo-8: Türkiye ile Ukrayna Arasındaki İnşaat Malzemeleri Ticareti (2008 – 2010)*

Ürün	Silisli Topraklardan Mamul Seramik Eşya, Tuğla, Blok, Karo vb.	Seramik İnşaat Tuğlası, Destekleyici Zemin Blokları, Kiremit	Ateş Tuğlası, Kiremit Benzerleri, Ateşe Dayanıklı Seramik Yapı Malzemeleri
Ukrayna'nın Toplam İthalatı (2008)	584	14,611	123,846
Ukrayna'nın Toplam İthalatı (2009)	545	1,749	37,961
Ukrayna'nın Toplam İthalatı (2010)	658	5,710	88,752
Türkiye'nin Ukrayna'ya İhracatı (2008)	0	157	9,579
Türkiye'nin Ukrayna'ya İhracatı (2009)	0	4	8,745
Türkiye'nin Ukrayna'ya İhracatı (2010)	0	0	11,290
Türkiye'nin Toplam İhracatı (2008)	534	4,369	60,381
Türkiye'nin Toplam İhracatı (2009)	193	1,873	51,790
Türkiye'nin Toplam İhracatı (2010)	164	2,002	54,839

*Değerler 1.000 ABD Doları cinsindendir.

Kaynak: TÜİK, Türkiye'nin Ukrayna'ya İle İhracatının Karşılaştırmalı İstatistikleri Trade Statistics for International Business Development, www.trademap.com

3. PAZARA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

3.1. Genel Bilgiler, Yabancı Sermaye Kanunu ve Ukrayna ile Ticaretle Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Ukraynalı ithalatçıların ticaret için seçtikleri yöntemlerin başında gümrüklenmiş malları almak gelmektedir. Bunun temeli ithalat işlemleri ile uğraşmadan, standart uygunluk belgesi gibi prosedürleri ihracatçı firma eliyle nihayete erdirerek hem zaman hem de para tasarrufu sağlamaktır.

Ukrayna'ya ihracat yapmayı planlayan firmalar, ithalatçıların irtibat bilgilerini, ticaret müşavirlikleri aracılığıyla elde edebilirler. Firmalarımızın elde ettikleri adreslere önce ürünlerini tanıtıcı broşürler ve açıklayıcı mektuplar göndermeleri irtibatın kurulması ve firmanın karşı tarafta güven uyandırması adına oldukça önemlidir. Ancak genellikle İngilizce hazırlanan broşürlerin Ukrayna'da pek etkisi olmamaktadır. Çünkü ülkenin resmi dili Ukraynaca olmasına rağmen ülkede Rusça kullanımı oldukça yaygındır ve etkin tanıtım için Rusça hazırlanmış materyal önem arz etmektedir.

İthalatçı firmalarla irtibat kurmanın bir diğer yöntemi ise fuarlara katılmaktır. Hem bireysel anlamda hem de Türkiye'den katile şeklinde katılım sağlanan fuarlarda kurulacak irtibat, ihracatçılar için yeni iş imkanları yaratma fırsatlarını doğuracaktır. Ancak ilk alışverişlerde büyük miktarlarda mal sevkiyatı yapmak bazen sıkıntılara neden olabilmektedir. Genellikle tavsiye edilen, ilk iş bağlantılarında karşılıklı güven tesis edilene kadar küçük miktarlarda mal sevkiyatı yapmaktır. Akreditif kullanmaya pek istekli olmayan Ukraynalı firmalar hakkında istihbarat, ticaret müşavirlikler vasıtasıyla yapılabilir. Ancak bu noktada ortaya çıkan bir diğer sıkıntı ise Ukrayna'da firmaların bulundukları bölgenin ticaret ve sanayi odalarına kayıt olma zorunluluğu olmamasıdır. Bundan dolayı güvenilir istihbarat sağlamak her durumda mümkün olmamaktadır.

Ukrayna pazarında talep görmek için alım gücü az olan yerel toptancılara ve perakendecilere hitap etmek önemlidir. Bunun en önemli yolu ise Ukrayna'da kurulacak bir tanıtım mağazası ya da depolar aracılığıyla az miktarlarda alım yapan bu tip firmaların stoklama ve gümrük maliyetlerini azaltmaktır.

Ukrayna'da yapılacak yatırımlar ilgili mercilerce tescil altına alınmaları durumunda Yabancı Sermaye Kanunu'na tabi olurlar, çeşitli ayrıcalıklara ve garantilere sahip olurlar. Söz konusu kanun ana hatlarıyla 1991 yılında kabul edilmiştir ancak zaman içinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bu kanun uyarınca şirket tüzüğünde en az %10 oranında yabancı yatırıma sahip bir Ukrayna firması yabancı sermayeli bir şirket olarak değerlendirilmektedir. Yukarıda bahsedilen ayrıcalıklar biraz daha detaylandırılacak olursa öncelikle yabancı yatırımların afet, kaza, salgın gibi acil durumlar dışında kamulaştırılamamasından bahsedilebilir. Ayrıca bu işlem sadece Bakanlar Kurulu tarafından yetkilendirilen kurum ve kuruluşlar tarafından yapılabilir. Yabancı yatırım olarak tescil edilen yatırımlar, Yatırım Kanunu'nda yapılan değişikliklerden 10 yıl süreyle muaf sayılır. Kayıpların tazmini konusunda ise belirli miktarların yabancı yatırımcılar tarafından talep edilmesi mümkündür.

Vergi, harç ve diğer zorunlu ödemelerini yapan yatırımcılar, yatırımdan elde ettikleri bütün karlarını yabancı para olarak Ukrayna dışına çıkarabilirler. Yatırımın bitmesi durumunda yatırımcılar elde ettikleri geliri ve ya-

tırımlarını yatırımın sonra ermesini takip eden 6 ay içinde ihraç vergilerini ödemedi Ukrayna dışına çıkarabilirler.

Yabancı sermayeli şirketler için öngörülen ayrıcalıklardan bir diğeri ise şirketlerin satış amacıyla veya kendi şirketlerinin kullanımı için yapılacak ithalatlar hariç olmak üzere şirketin sermayesine katkı olarak getirilecek sermaye kapsamı malları gümrük vergisi ödemeksizin ithal edilebilmesidir. Ama bu malların 3 yıl içinde satışı ya da elden çıkarılması durumunda malların ortalama değeri hesaplanır ve gerekli gümrük vergisi tahsil edilmektedir.

Ancak yabancı sermayeli yatırımlara ilişkin bazı sınırlamalar da vardır. Bunların başında cepkane, mühimmat üretimi banknot basımı gibi alanlar gelmektedir. Ayrıca bazı alanlarda da şirketin sermayesinde bazı kısıtlamalara gidilmektedir. Bunların başında da radyo, televizyon yatırımları sigortacılık gelmektedir. Bankacılık ve denetim alanında da çeşitli sınırlamalar vardır. Yabancı gerçek ve tüzel kişiler Ukrayna’da tarım arazisi satın alamamaktadır.

Bir anlaşmazlık durumunda ise sorunun çözüleceği mahkemenin belirlenmesi için üç yöntem vardır. Bunlar, Ukrayna mahkemeleri, Uluslararası Ticari Arbitraj Mahkemesi veya anlaşmazlığa taraf olanların seçeceği bir başka çözüm organıdır.

da işlevsel hale gelmiş, iki ülke arasındaki kişi, ürün ve sermaye trafiğinin daha kolay işlenmesini sağlamıştır. Gelecekte de bu etkinliğin artarak sürmesi beklenmektedir.Ülkemizde tavuk eti tüketimi incelendiğinde, kırmızı et fiyatlarındaki artış ve beyaz etin insan sağlığına faydaları nedeniyle tüketimi her geçen yıl artmaktadır. Türkiye’de 2010 yılı itibarıyla tavuk etinin toplam kanatlı et içerisindeki payı yaklaşık %90-95 oranındadır. 1990 yılında kişi başı kanatlı et tüketimi 3,83 kg iken, bu miktar 2009 yılında 17,40 kg’a, 2010 yılında ise 17,50 kg’a yükselmiştir (Besd-bir, 2010). Başka bir deyişle kanatlı et tüketimi 1990-2010 yılları arasında yaklaşık %450 artmıştır (Bkz.Tablo-10). Türkiye’de kanatlı eti üretim koşulları, gelişmiş ülkelerle hemen hemen aynı olmakla birlikte, ülkedeki piliç tüketimi dünya ortalamasının üzerinde olmasına karşın gelişmiş ülkelerdeki tüketimin ancak yarısı kadardır. Kişi başına yılda tüketilen kanatlı eti miktarları ABD’de 47 kg, Kanada’da 35 kg, İngiltere’de 28 kg, Fransa’da 26 kg, İspanya’da 25 kg’dır (Bkz. Tablo-5)

3.2. Gümrük, Gelir, Kurumlar Vergileri ve Harçlar

Ukrayna’ya yapılan ithalatta alınan vergiler ve harçları dört başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar gümrük vergisi, özel tüketim vergisi, katma değer vergisi ve gümrük işlemleri ücretleridir. Özel tüketim vergisi sadece özel tüketime tabi mallar için uygulanmaktadır. Katma değer vergisi ise malın gümrük değeri üzerinden tahsil edilmektedir.

Ukrayna gümrük tarife cetveli yaklaşık 11.000 farklı maldan oluşmaktadır. Gümrük vergileri genellikle ad valorem (değer üzerinden) uygulanmaktadır. Ancak bazı ürünlerde yerli üreticiyi korumak için özel ve birleşik tarifeler uygulanabilmektedir.

2008 yılında Dünya Ticaret Örgütü’ne üye olan Ukrayna’da, üyeliğin getirdiği yükümlülükler nedeniyle

pek çok üründen alınan gümrük vergisi oranları düşürülmüştür. Tüm ürünlerde ortalama gümrük vergisi oranı bu düşüş sonrasında %6,5 seviyesine inmiştir. Tarım ürünlerinde ortalama gümrük vergisi %13,8'e, sanayi ürünlerinde ise %4,4'e gerilemiştir. Katma değer vergisi oranı ise %20'dir.

Ukrayna'da 2007 yılına kadar gelir vergisi farklı dilimler halinde tahsil edilirken, bu tarihten sonra gelir vergisi %15 ile tek bir oranda tahsil edilmeye başlanmıştır. Kurumlar vergisi %25, katma değer vergisi %20'dir. İşverenler, çalışanları için brüt ücretleri üzerinden Emeklilik Fonu'na %32, Sosyal Güvenlik Fonu'na %2,9, İşsizlik Sigortası Fonu'na %1,9 ve kazalar için %0,88 olmak üzere toplam asgari %37,66 ile azami %50,6 oranında vergi ödemek zorundadırlar.

Ayrıca pek çok alanda farklı başlıklar altında vergiler tahsil edilmektedir. Bu başlıklar icatları teşvikten, sakatlar ve sağlık kurumları için alınan vergilere, kadar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır.

3.3. Ürün Standardizasyonu Şartları

Bir malın Ukrayna'ya ithali için sertifika alınması zorunludur. Bu sertifika iki şekilde alınabilir. İlk yol her sevkiyat için ithalatçı firma tarafından bu standardizasyon sertifikasının alınması ve gümrük makamlarına iletilmesidir. Diğer yol ise ihracatçı firmanın süresi 1 ila 3 yıl arasında değişen sertifikalardan edinmesidir. 1 yıllık sertifika üretim koşulları ve bu koşullar içinde üretilen ürünün Ukrayna standartlarına uygunluğu incelenerek verilir. 3 yıllık sertifika ise kalite sistemi ve denetimi incelenerek verilmektedir. Bu inceleme üretici firmanın Ukrayna Devlet Düzenleme ve Tüketici Politikaları Komitesi'ne yapacakları başvuru üzerine ilgili ülkeye üretimi incelemek üzere gönderilen uzmanlarca yapılmaktadır. Bu süreçleri başlatmak için bir başvuru formu doldurulması gerekmektedir. Bu form İngilizce ve Rusça 2 nüsha halinde, üretilen ürün ve firmayla ilgili bilgileri de içerecek şekilde doldurulur. Bu formda firmanın adı, adresi, çalışan işçi sayısı ile ilgili bilgilerin yanı sıra üretilen ürünün cinsi, çeşitleri, içeriğindeki maddeler, kalite bölümünde kullanılan yöntemlerin belirtilerek, eğer varsa sahip olunan kalite belgeleri ve bu belgelerin hangi standartlara göre alındığı ile ilgili beyan ve dokümanların bu kuruma fakslanması gerekmektedir. İhraç ürünleri için alınacak 1 yıllık uygunluk belgesi için yapılacak müracaatın ardından, bu başvurunun yapılacağı laboratuvar ön inceleme sonucunu firmaya bildirir ve bu laboratuvar ile firma arasında yapılacak sözleşme sonrasında firmada inceleme yapmak üzere uzmanlar ziyarete gelir. Gelecek uzmanların masrafları başvuru sahibi firma tarafından karşılanır. İnceleme için bu laboratuvara ödenecek ücret 3 bin ila 10 bin ABD doları arasında değişmektedir.

Tüm bu uygulamalara karşın standartların netleştirilememesi, ve karşılıklı olarak tanınmaması ticari açıdan sıkıntılar yaratmaktadır. Çünkü Ukrayna yetkilileri bir anlaşma ile bağlı değillerse yabancı ülkelere ait uygunluk sertifikalarını geçerli kabul etmemektedirler. Ayrıca yerel yetkililer zaman zaman ürün için farklı belgeler talep edebilmektedirler. Ukrayna'nın resmi standardizasyon kuruluşları olan Derzhspozhivstandart ve Ukremtersatandard ürün sertifikalandırma işlemlerini yürütmektedir. Bu kurumların adresleri ve iletişim bilgileri son bölümde verilmektedir.

4. GENEL DEĞERLENDİRME

Sovyetler Birliği'nin yıkılmasının ardından, çok ciddi ekonomik sıkıntılar yaşayan Ukrayna 1990'ların sonundan itibaren bir toparlanma dönemi yaşamıştır. Ancak özellikle 2008-2009 yıllarında tüm dünyayı etkileyen küresel krizden çok büyük hasarla çıkmış, hem milli gelirinde, hem de kişi başına düşen gelirinde ciddi düşüşler ortaya çıkmıştır. Bu durumun tüm sektörlerde olduğu gibi inşaat sektöründe de yansımaları olmuştur. Konumuzun merkezinde olan tuğla üretimi ve tüketimindeki dalgalanmaya bakıldığında da bu gelişmelerin izlerini sürmek mümkündür. 2007 yılında üst seviyeye ulaşan Ukrayna'nın tuğla üretimi, 2008 yılında yeni yeni ortaya çıkmaya başlayan krizin ilk etkilerini hissedercesine küçük bir sarsıntı geçirmiş, 2009 yılında ise krizin patlamasıyla yarı yarıya azalmıştır. Bu azalma özellikle konut sektöründeki talepte meydana gelen düşüşün bir yansımasıdır. Çünkü krize rağmen özellikle iş merkezlerinin inşası, konut inşası kadar etkilenmemiştir. 2010 ve 2011 yılları da tuğla üretim rakamlarına bakıldığında bu krizin en azından inşaat sektörü tarafından tam olarak aşılandığını göstermektedir. Üretim miktarları yine 2007 yılının yarısı seviyelerindedir.

İrili ufaklı yaklaşık 300 firmanın faaliyet gösterdiği bu sektörde, yaklaşık 20 firmanın pazarın üçte birini elinde tuttuğu söylenebilmektedir (Firmaların pazar paylarına ilişkin elde edilen en güncel verilere dayanarak).

Ukrayna'nın tuğla ithalat ve ihracat rakamlarına ve bunun ürün bazında dağılımına bakıldığında ise rakamların diğer sektörlerle karşılaştırıldığında oldukça düşük olduğu belirtilmektedir. İleri teknoloji gerektirmeyen geleneksel tuğla üretiminde zaten geleneksel bir üretici olan Ukrayna, özellikle yeni tip ürünleri ithal etmektedir. Çünkü zaten mukayeseli bir üstünlüğe sahip olduğu geleneksel inşaat tuğlası üretimi alanında kendi kendine yeten bir pazara sahip olan Ukrayna yeni tip ürünleri ithal etme eğilimindedir. Ayrı bir çalışmada ele alınabilecek bir konu olan bu yeni eğilim özellikle Sovyet dönemi binalarında eski usullerle yapılan yapıların mevcut ve yeni yapılmakta olan binalarda yeni teknoloji ürünü ve modern tekniklerle yapılması neticesinde ortaya çıkan yapı malzemelerine yönelik bir taleptir.

Dönemsel bazda bakıldığında mevsimlere göre tuğla üretimi genellikle yaz aylarında zirveye çıkmaktadır. Bu dalgalanma bile, modern tekniklerle değil de eski yöntemlerle üretim yapıldığını net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Tüm bu nedenlerden dolayı Türkiye ile Ukrayna arasındaki tuğla ticareti hacminin, toplam ticaret hacmi içinde ihmal edilebilir bir düzeyde olduğunu söylemek yanlış olmamaktadır. Bunun nedeni eldeki mevcut üretimin Ukrayna'nın ürettiği tuğla tipleriyle örtüşmesi, mesafe ve pazara yabancıdır.

Bölgede bu alanda yatırım yapmayı planlayan yatırımcıların ise önce bölgeyi iyi bilen yerel bir danışmanlık firmasından danışmanlık hizmeti alması sonrasında yatırıma girişmesi yerinde olacaktır. Zira Ukrayna'da oldukça karmaşık olan ve ağır işleyen bürokrasi, yabancı yatırımcıları oldukça güç durumlarda bırakabilmektedir.

Toparlanacak olursa Ukrayna tuğla pazarı mevcut haliyle geleneksel inşaat tuğlası yönünden bir tedarik sıkıntısı yaşamamaktadır. Dolayısıyla bu pazara giriş nakliye maliyetleri de göz önüne alınırsa iktisadi açıdan mümkün görünmemektedir. Ancak ileri teknoloji ile üretilen yapı malzemeleri yönünden pazarın uygun oldu-

ğunu söylemek yanlış olmamaktadır. Ukrayna tuğla pazarına girmeyi planlayan firmaların basit, üretimi kolay ürünlerden ziyade daha sofistike, üretim teknolojisi yüksek ürünleri tercih etmesi uygun olacaktır.

5. İLGİLİ KİŞİ VE KURULUŞLARIN İLETİŞİM BİLGİLERİ

Tablo-9: İlgili Kişi ve Kuruluşların İletişim Bilgileri

Kişi / Kurum Adı	İletişim Bilgileri	
T.C. Kiev Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği	Adres	Yaroslaviv Val Sokağı 38,Kiev 01034
	Telefon	+38 044 377 76 77
	Faks	+38 044 377 76 67
	E-Posta / Web	kiev@ekonomi.gov.tr
T.C. Odesa Başkonsoloslugu Ticaret Ataşeliği	Adres	Jukovskogo Sok. No:33 Ofis No:406 65045 Odesa
	Telefon	+38 048 722 70 05 +38 048 722 71 07
	Faks	+38 048722 24 14
	E-Posta / Web	odesa@ekonomi.gov.tr
ULUSLARARASI Türk Ukrayna İşadamları Derneği	Adres	112a Saksaganskogo Cad. Kyiv
	Telefon	+38 044 234 30 26
	Faks	+38 044 234 30 26
	E-Posta / Web	info@isturk.com.ua / mehmet.canli@tuid.org.ua
Ukrayna Ticaret Ve Sanayi Odası	Adres	33, Velyka Zhytomyrska Sok., Kyiv, 01601, UKRAYNA
	Telefon	+38 044 272 29 11
	Faks	+38 044 272 33 53
	E-Posta / Web	ucci@ucci.org.ua / www.ucci.org.ua
Kırım Ticaret Ve Sanayi Odası,	Adres	45, Sevastopolskaya Sok., Simferopol, 95013
	Telefon	+38 065 249 97 31
	Faks	+38 065 244 58 13
	E-Posta / Web	wes@cci.crimea.ua / http://www.cci.crimea.ua
Kiev Ticaret Ve Sanayi Odası	Adres	55, Bohdan Khmelnytsky Sok., Kyiv, 01054
	Telefon	+38 044 246 83 01
	Faks	+38 044 246 99 66
	E-Posta / Web	info@kiev-chamber.org.ua / http://www.kiev-chamber.org.ua
Ukrayna Ekonomi Bakanlığı	Adres	12/2, M. Hruşevskoho Sok., Kyiv, 01008
	Telefon	+38 044 253 93 94
	Faks	+38 044 226 31 81
	E-Posta / Web	meconomy@me.gov.ua / www.me.gov.ua
Ukrayna Dışişleri Bakanlığı	Adres	1, Myhaylivska Meydanı., Kyiv, 01018, Ukrayna
	Telefon	+38 044 226 33 79
	Faks	+38 044 226 31 69
	E-Posta / Web	zsmfa@mfa.gov.ua / www.mfa.gov.ua
Ukrayna Standardizasyon,	Adres	(UkrTSSM), 4, Metrologičeskaya Sok., 03143, Kyiv, Ukrayna

Metroloji ve Sertifikasyon Araştırma Ve Üretim Devlet Merkezi	Telefon	+38 044 266 52 29 +38 044 266 12 65 +38 044 266 20 54 +38 044 266 31 79 +38 044 266 65 02 +38 044 266 43 20
	Faks	+38 044 266 42 60 +38 044 266 52 34
	E-Posta / Web	ukrcsm@ukrcsm.kiev.ua / www.ukrcsm.kiev.ua
Ukrayna Devlet Gümrük Servisi	Adres	11g, Dehtyarivska Sok., Kyiv, 04119, Ukrayna
	Telefon	+38 044 274 82 98 +38 044 236 82 81 +38 044 274 82 80 +38 044 247 26 09
	Faks	+38 044 236 82 81
	E-Posta / Web	dmsu@customs.gov.ua / www.customs.gov.ua
Ukrvneşterminal Kompleks	Adres	Krasnoarmeyskaya Cad. No:106 2.kat, Ofis 6
	Telefon	+38 044 252 88 34
	Açıklama	(Gümrük Danışma Bürosu)(Ukrayna Devlet Gümrük Servisinin gümrükle ilgili konulardaki danışma bürosu) Danışma ücretlidir
Ukrayna Ekonomik Ve Kültür İşbirliği Derneği	Adres	Ofis 727, 23, M. Raskovoy Sok., Kyiv, Ukrayna
	Telefon	+38 044 517 79 09
	Faks	+38 044 517 53 64
	E-Posta / Web	ueca@info.kiev.ua

6. KAYNAKÇA

Birleşmiş Milletler, rwww.data.un.org (Erişim: 21.03.2012)

CIA – The World Factbook, www.cia.gov/worldfactbook/ukraine (Erişim: 11.03.2012)

Dragon Capital, Overview of Construction Trends and Brick Sector in Ukraine, December, 2004

Economist Intelligence Unit, Ukraine Country Report, February 2011

World Weather Information Service, <http://worldweather.wmo.int/> (Erişim: 13.03.2012)

Isparta Ticaret ve Sanayi Odası, Ukrayna Ülke Raporu, 2011

İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, Ukrayna Ülke Raporu, Nisan, 2011

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, Ukrayna Ülke Raporu

T.C. Ekonomi Bakanlığı İhracat Bilgi Platformu, Ülke Masaları/Ukrayna, www.ibp.gov.tr/pg/section-pg-ulke.cfm?id=Ukrayna (Erişim: 21.03.2012)

T.C. Kiev Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Ukrayna'nın Genel Durumu ve Türkiye ile Ekonomik Ticari İlişkileri, Nisan, 2011

T.C. Kiev Büyükelçiliği Ticaret Başmüsavirliği, Ukrayna Yabancı Sermaye Kanunu,

T.C. Kiev Büyükelçiliği Ticaret Başmüsavirliği, Ukrayna'ya Yapılacak İhracatta Dikkate Alınması Gereken Temel Noktalar,

Trade Statistics for International Business Development, www.trademap.org (Erişim: 13.03.2012)

Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr (Erişim: 13.03.2012)

U.S Agency for International Development, Sector Construction Materials Ukraine, October, 2006

Ukrayna Devlet İstatistik Komitesi, www.ukrstat.gov.ua (Erişim: 18.03.2012)

T.C. KUZAY ANADOLU KALKINMA AJANSI

Cebirail Mah. Saray Sk. No: 1 Kastamonu / Türkiye

Tel +90 366 212 58 52

Faks +90 366 212 58 55

E-posta bilgi@kuzka.org.tr
www.kuzka.org.tr